

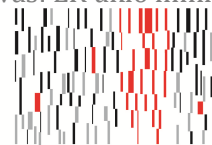

**ŪKIO MINISTERIJOS KOMPETENCIJAI PRISKIRTŲ BENDRAI
FINANSUOJAMŲ IŠ ES STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠŲ EKONOMIKOS
SEKTORIŲ BŪKLĖS POKYČIŲ VERTINIMAS**

GALUTINĖS ATASKAITOS

SANTRAUKA

Užsakovas: LR ūkio ministerija

ŪKIO MINISTERIJA

VERSLAS > INOVACIJOS > ATEITIS

Paslaugų teikėjas:
UAB „BGI Consulting“
bendradarbiaujant su dr. John Bradley

BG|Consulting
Business Government & Innovation

2011 m. gruodžio 23 d.

VERTINIMO OBJKTAS

Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų ekonomikos sektorių būklės pokyčių vertinimas susideda iš 3 pagrindinių komponentų – stebėsenos sistemos sukūrimas, makroekonominio modelio HERLIT-16 viešosios politikos intervencijos vertinimui parengimas bei 2007-2013 m. Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų priemonių tarpinio vertinimo atlikimas.

Stebėsenos sistema parengta ir dokumentuota atskiroje ataskaitoje, kuri yra pagrindinės vertinimo ataskaitos priedas. Svarbu pabrėžti, kad pagal Ūkio ministerijos techninę specifikaciją, stebėsenos sistema yra nukreipta į ekonomikos ir Ūkio ministerijos administruojamų sričių stebėseną, o ne į ES struktūrinių fondų intervencijos rodiklių stebėseną. Stebėsenos sistemos rodikliai skirstomi į dvi pagrindines grupes, kurias sudaro ekonomikos (įskaitant ekonomikos sektorių pagal EVRK sampratą) ir specifiniai sektoriniai rodikliai (Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų ir ES struktūrinės paramos lėšomis bendrai finansuojamų ekonomikos sričių (turizmas, verslas ir verslo aplinka, moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, energetika) būklės stebėsenos rodikliai).

Viešosios politikos intervencijos vertinimui parengto **makroekonominio modelio HERLIT-16** taikymas neapsiriboja šio vertinimo tikslais ir uždaviniais, kadangi modelis yra ir vienas iš šio vertinimo produktų, kuris pateikiamas Ūkio ministerijai tolimesniems viešosios politikos intervencijos analizės ir vertinimo tikslams realizuoti. HERLIT-16 makroekonominis modelis yra sukurtas sanglaudos politikos vidutinės ir ilgo laikotarpio trukmės poveikiui analizuoti ir vertinti. Šis modelis grindžiamas panašiais principais kaip ir Europos Komisijos naudojami HERMIN šeimos modeliai. HERLIT-16 modelio dizainas paremtas ekonomikos kertinėmis struktūrinėmis savybėmis. HERLIT-16 makroekonominiame modelyje Lietuvos ekonomika skirstoma į šešiolika su ŪM suderintų sektorių. Modelyje naudojama sektorių struktūra leidžia susieti atskirus modelio sektorius su ŪM administruojamomis sritimis (MTTP, verslas ir verslo aplinka, turizmas ir energetika).

2007-2013 m. Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų bendrai finansuojamų iš ES struktūrinių fondų lėšų priemonių tarpinio vertinimo objektas - Ūkio ministerijos administruojamos ir pagal Ekonomikos augimo veiksmų programą ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programą finansuojamos 38 priemonės. Vertinimo metu Ūkio ministerijos administruojamos priemonės skirstomos pagal Ūkio ministerijos administruojamas sritis – moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra, verslas ir verslo aplinka, turizmas ir energetika. Remiantis faktiniais ir planiniais ES struktūrinės paramos išlaidų duomenimis, Ūkio ministerijos priemonėms iš viso numatyta panaudoti 8 334 938 tūkst. Lt, iš kurių 5 463 261 tūkst. Lt sudaro Europos Komisijos lėšos, 403 576 tūkst. Lt sudaro nacionalinės viešosios lėšos (įskaitant savivaldybių finansavimą) bei 2 468 100 tūkst. Lt sudaro privačios lėšos. Finansavimas MTTP sričiai sudaro 19,1 proc., VVA sričiai - 33,8 proc., turizmo sričiai - 15,1 proc., energetikos sričiai - 32 proc. Vertinimo objektas taip pat apima alternatyvų Ūkio ministerijos administruojamų priemonių išlaidų scenarijų, kuris parengtas pagal pirminius veiksmų programų priedus.

Pagrindinis tarpinio vertinimo uždavinys – panaudojant sukurtą rodiklių sistemą įvertinti Ūkio ministerijos kompetencijai priskirtų ir ES struktūrinės paramos lėšomis bendrai finansuojamų priemonių aktualumą bei atitiktį pasikeitusiai socialinei-ekonominei situacijai, pasiūlyti priemonių pakeitimus ar naujas priemones, naudojant Ekonominės situacijos vertinimo sistemą ir ekonometrinių modelių.

Vertinimo uždavinių įgyvendinimui buvo suformuoti konkretūs vertinimo klausimai, kurie sprendžiami skirstant juos pagal šias struktūrinės dalis ir kriterijus: Lietuvos ekonomikos esamos situacijos analizė ir perspektyvos, tinkamumas, rezultatyvumas ir poveikis.

VERTINIMO METODAI

Pagrindinis vertinimo instrumentas, naudotas vertinimo tikslui pasiekti ir atsakyti į vertinimo klausimus – ekonometrinis makro modelis HERLIT-16. Makro lygmens vertinime naudojant HERLIT-16 modelį yra suformuojamas ekonomikos raidos scenarijus be paramos, kuris yra lyginamas su faktiniu scenarijumi ar, esant reikalui, su tikėtiniu faktiniu scenarijumi, kuris įvyks programos įgyvendinimo metu. Tokiu būdu suformuojami du tiriamieji objektai (scenarijus be paramos ir scenarijai su parama) ir tai leidžia atlikti detalų ES struktūrinės paramos poveikio vertinimą.

Mikro lygmens vertinime buvo keltas uždavinys atlikti kontrafakcinę analizę, tačiau nedidelė baigtų projektų populiacija nesuteikė galimybės visa apimtimi panaudoti kontrafakcinės analizės metodu, todėl buvo apsiribota faktų lyginimo analizės metodu. Kiti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai apėmė pirminių šaltinių analizę, antrinių šaltinių analizę, lyginamąją analizę, ekspertų grupės metodą, statistinę analizę bei atvejo studijas.

PAGRINDINĖS IŠVADOS

Esamos situacijos analizė ir perspektyvos

- Ekonomikos ir finansų krizė itin ženkliai paveikė pagrindinius Lietuvos makroekonominis rodiklius. Šios krizės poveikis vertinamas kaip daug stipresnis nei, pvz., Rusijos krizės (1999 m.) poveikis Lietuvos ekonomikai. 2009 m. buvo giliausi nuosmukio metai, kai Lietuvos BVP krito 14,7 proc., našumas sumažėjo 8,5 proc., investicijos sumenko 40 proc., o nedarbo lygis išaugo iki 17,8 proc. (2010 m.).
- Ekonomikos ir finansų krizės poveikis Ūkio ministerijos administruojamų sričių sektoriams buvo skirtingas. Labiausiai nuo krizės nukentėjo turizmo sektorius (BPV 2009 m. nukrito net 18,3 proc., o 2010 m. – dar 9 proc). Pagrindiniai verslo sektoriai – gamyba ir rinkos paslaugos 2009 m. sumenko apie 15 proc. Krizės poveikis MTTP sričiai, kuri atspindi išlaidų MTTP pokytis, taip pat buvo ženklus, nes nominalia verte bendros išlaidos MTTP 2009 m. sumažėjo 14,05 proc., o 2010 m. – dar 1,23 proc. Energetikos sektoriuje krizės poveikis BPV buvo švelnesnis – energetikos sektoriaus BPV 2009 m. iš esmės nepasikeitė, o 2010 m. sumenko 4,8 proc.
- Vertinant Lietuvos ekonomikos perspektyvas numatoma, kad Lietuvos BVP augimo tempas 2012 m. sudarys apie 3,5 proc., 2013 m. 3,8 proc., o vėlesniu laikotarpiu iki 2020 m. – tarp 3,8 ir 5 proc. kasmet. Vis dėlto nedarbo lygis artimiausius penkis metus išliks aukštas ir sudarys nuo 14 proc. 2011 m. iki 12 proc. 2015 m.
- Vertinant Ūkio ministerijos administruojamų sričių sektorių plėtros perspektyvas numatoma, kad gamybos sektoriaus BPV iki 2020 m. augs gana pastoviu iki 7,7 proc. galinčiu siekti augimo tempu. Rinkos paslaugų BPV augimo tempas 2011–2020 m. turėtų būti truputį mažesnis už visos ekonomikos augimo tempą ir galėtų svyruoti 1,9–4,9 proc. ribose. Energetikos ir turizmo sektorių augimas bus nuosaikus, o MTTP sektorius pasižymės panašia elgsena kaip ir kiti ne rinkos paslaugų sektoriai.

Tinkamumas

- Ūkio ministerijos administruojamų priemonių tinkamumas buvo analizuojamas skirstant priemones pagal ŪM administruojamas sritis.
- Tinkamai identifikuotos verslo sektoriaus silpnybės MTTP srityje, MTTP srities priemonių intervencijos atitiktis Europos Sąjungos prioritetams, aukštas suderinamumas su nacionaliniais strateginiais dokumentais bei aukštas šių priemonių paklausos lygis iš verslo pusės leidžia teigti, kad MTTP veiklos skatinimo priemonės yra tinkamos. Pagrindinis iššūkis – MTTP ir inovacijų politikos koordinavimas tarp ŪM ir ŠMM priemonių įgyvendinimo metu.
 - Verslo ir verslo aplinkos priemonės krizės metu buvo pakoreguotos, prisitaikant prie ekonominių aktualijų. Buvo žymiai padidintas finansavimas finansų inžinerijos priemonėms. Bankams sumažinus kreditavimo apimtis, finansų inžinerijos priemonės pagelbėjo verslui finansuoti savo veiklą ir investicijas. Lėšų, skiriamų finansų inžinerijos priemonėms, padidinimas vertinamas tinkamai. Tačiau įgyvendinimo lygmenyje finansų inžinerijos priemonės buvo skirtos ir einamųjų įmonių problemų sprendimui bei didele dalimi nukreiptos į prekybos sektoriaus verslo subjektus. Dėl šios priežasties verslo ir verslo aplinkos priemonių paketo tinkamumas sumažėja.
 - Turizmo srityje, vertintojų nuomone, dalį investicijų nuo turizmo infrastruktūros reikėtų perkelti į kur kas mažiau kapitalo reikalaujančias priemones, nukreiptas į turizmo sektoriaus kokybinę plėtrą – specializuotą žmoniškųjų išteklių didinimą, organizacinę plėtrą, bendradarbiavimą ir gerosios patirties sklaidą.
 - Energetikos srities įgyvendinamų priemonių tinkamumas nekelia abejonių, nes priemonės atitinka Lietuvos ir Europos Sąjungos energetikos strateginiuose dokumentuose ir direktyvose

suformuluotus prioritetus ir tikslus. Dauguma vykdomų priemonių energetikos sektoriuje pasiteisina, ypač ilguoju laikotarpiu, ir Lietuvos socialinės-ekonominės situacijos kontekste.

Rezultatyvumas

- Pagal sudarytas sutartis kontraktuotų fizinių produktų ir rezultatų reikšmių rezultatyvumas vertinamas teigiamai. Lyginant su kontraktuotomis lėšomis Ministerija daugeliu atvejų yra kontraktavusi didesnes produktų ir rezultatų reikšmes nei planuota. 5 iš 10 Ministerijos administruojamų uždavinių vertintojai nenustatė fizinių rodiklių kontraktavimo problemų. Trijų uždavinių atveju (Padidinti veikiančių įmonių gyvybingumą ir paskatinti verslumą, Pritaikyti viešąsias teritorijas investicijoms pritraukti, Padidinti energijos tiekimo patikimumą ir saugumą) susiduriama su nepakankamu produkto arba rezultato rodiklių reikšmių kontraktavimu. Vieno uždavinio atveju (Sudaryti technines galimybes ir aplinkosaugines prielaidas Lietuvos elektros ir dujų rinkų integracijai į vieningą ES elektros ir dujų rinką) susiduriama ir su produkto, ir su rezultato rodiklio siekimo problemomis.
- Lyderis LT, Intelektas LT ir Intelektas LT + mikro lygmens analizės rezultatai parodė teigiamą pažangą siekiant projektuose numatytų fizinių rodiklių. Su nedideliu rizikos laipsniu tai leidžia tikėtis, kad planuojamos projektų lygmens fizinių rodiklių reikšmės šiose priemonėse 2015 m. bus pasiektos.

ŪM administruojamų priemonių poveikis krizės metu

- Krizės metu ŪM įgyvendintų priemonių poveikis BVP lygiui pasireiškia nuo 2009 m. ir sukelia 0,65 proc. BVP padidėjimą. 2010 m. ŪM priemonių poveikio sukeltas BVP padidėjimas yra lygus 1,5 proc., lyginant su situacija be paramos. Tai reiškia, kad be ŪM administruojamos ES paramos BVP krizės laikotarpiu būtų susitraukęs dar labiau (nurodytų procentinių dydžių apimtimi).
- Mikro lygmens analizės rezultatai rodo, kad ŪM Lyderis LT ir Intelektas LT / Intelektas LT+ priemonių finansuojami projektai sušvelnino krizės padarinius projektų vykdytojų lygmenyje, t.y. taip nurodė 62 proc. Lyderis LT projektų vykdytojų ir 64 proc. Intelektas LT/ Intelektas LT + projektų vykdytojų.

ŪM administruojamų priemonių poveikis 2007-2015 m. laikotarpiu

- 2012 metais, kai Ūkio ministerijos priemonių išlaidos bus didžiausios, ŪM intervencijos poveikis BVP sudarys apie 3,2 proc., t. y. BVP šiuo dydžiu bus didesnis lyginant su situacija be paramos. 2013–2015 m. laikotarpiu poveikis mažėja dėl mažėjančių ES struktūrinės paramos finansinių injekcijų. Pasibaigus ES struktūrinės paramos teikimui 2015 m., toliau išlieka kuklus, bet ilgalaikis poveikis, dėl kurio BVP lygis yra apie 0,75 proc. didesnis, lyginant su scenarijumi be paramos. Poprograminį poveikį lemia padidėjusio fizinės infrastruktūros, žmogiškųjų išteklių ir MTTP bazės lygio sukeltos tęstinės naudos.
- 2009 m. projektams patyrus pirmąsias išlaidas ŪM koordinuojama ES struktūrinės parama nedarbo lygį mažina 0,5 proc. p., 2010 m. – 1,1 proc. p., o 2011 m. – 1,6 proc. p. 2012 m. nedarbo lygis dėl ES struktūrinės paramos turėtų sumažėti apie 2,2 procentinio punkto, lyginant su scenarijumi be paramos. Tačiau tai nedidelis sumažėjimas, lyginant su ženkliai recesijos sukeltu nedarbo lygio šuoliu nuo 5,8 proc. 2008 m. iki 17,8 proc. Nedidelį paramos poveikį ekonomikai lėmė ir nepakankamas 2007-2013 m. periodo įgyvendinimo įsibėgėjimas. Ūkio ministerija 2007-2009 m. panaudojo tik apie 7 proc. 2007-2013 m. programavimo periodui numatytų ES ir nacionalinio finansavimo lėšų. Tuo metu 2009 m. senasis programavimo periodas (2004-2006 m. BPD) jau buvo baigtas, tad giliausiais krizės metais Lietuvos ekonomika susidūrė ne tik su užklupusia pasauline ekonomikos ir finansų krize, bet ir su viešųjų intervencijų apimčių sumažėjimu.
- 2010 m. Įsibėgėjant veiksnių programų įgyvendinimui auga dėl ŪM administruojamos ES struktūrinės paramos sukurtų darbo vietų skaičius, kuris aukščiausiai 34 tūkst. užimtųjų tašką pasiekia 2012 metais. Tačiau vėliau papildomas užimtųjų skaičius sparčiai krenta ir 2015 m. pabaigoje, pasibaigus paramos teikimui, išlikęs ilgalaikis užimtųjų prieaugis yra gana kuklus, sudarantis apie 4–4,5 tūkst.

- ES struktūrinė parama teigiamai veikia ir namų ūkių vartojimą (pvz. 2012 m. jis bus 4 proc. didesnis nei būtų nesant paramos) bei bendrojo pagrindinio kapitalo formavimą (kuris 2012 m. bus 13 proc. didesnis nei būtų be paramos). Iš kitos pusės, paramos poveikis neigiamai veikia prekybos balansą įgyvendinimo periode bei didina kainų ir darbo užmokesčio lygį, kas trumpuoju periodu neigiamai veikia Lietuvos konkurencingumą. Tačiau pasibaigus veikslių programų įgyvendinimui, pagerinta infrastruktūra, žmogiškieji išteklių ir MTTP bazė prisideda prie Lietuvos konkurencingumo ir pradeda teigiamai veikti prekybos balansą (2016 m. jis bus beveik 0,4 proc. geresnis nei būtų be paramos).

ŪM pastangų reaguojant į finansų ir ekonomikos krizę poveikio įvertinimas

- 2008-2009 m. Ūkio ministerija, reaguodama į finansų ir ekonomikos krizę bei įgyvendindama Ekonomikos skatinimo planą, atliko daugiau nei 2/3 administruojamų priemonių pakeitimus. Vertintojai, remdamiesi veikslių programų priedais ir PFSA, sudarė pirminį ŪM administruojamų priemonių išlaidų scenarijų, t.y. hipotetinį išlaidų scenarijų darant prielaidą, kad Ūkio ministerija nebūtų atlikusi jokių priemonių pakeitimų. Reikia pažymėti, kad Europos Komisijos finansavimas faktinio scenarijaus atveju yra 3,77 proc. didesnis, o viešasis nacionalinis finansavimas 64,13 proc. didesnis, lyginant su pirminiu scenarijui.
- Nuosmukio metais (2009–2010 m.) faktinis ŪM priemonių scenarijus labiau padidino BVP lygį nei būtų padidinęs pirminis paketas. Poveikio skirtumas yra gana nedidelis (faktiniame scenarijuje 2009 ir 2010 m. sukurtas BVP buvo atitinkamai 0,06 proc. ir 0,14 proc. didesnis nei būtų sukurtas pirminio scenarijaus atveju).
- Faktinio scenarijaus poveikis užimtumui vertintinas šiek tiek geriau nei pirminio scenarijaus atveju. Skirtumas yra nežymus ir 2009 m. sudaro 840 darbo vietų, o 2010 m. – 1880 darbo vietų. T.y. krizės metais pirminio ŪM išlaidų scenarijaus atveju būtų sukurta šiek tiek mažiau darbo vietų.
- Atliktos faktinio ir pirminio scenarijaus simuliacijos parodė, kad ŪM pastangos sušvelninti 2009 m. ir 2010 m. Lietuvos ekonomikos nuosmukio padarinius buvo sėkmingos, tačiau šios pastangos negalėjo atstoti itin didelių neigiamų krizės pasekmių.

ES struktūrinės paramos poveikio skirtingose ŪM administruojamose srityse palyginimas

- Trumpuoju laikotarpiu didžiausią poveikį turi ES struktūrinė parama MTTP sričiai. Išlaidų MTTP srityje sąlygotas BVP prieaugis laikotarpiu iki 2015 m. 2,33 karto viršija pačias išlaidas (sudėtinis daugiklis laikotarpiui iki 2015 m. lygus 2,33). Mažesnę poveikį turi investicijos į energetiką (sudėtinio daugiklio reikšmė lygi 1,75). Mažiausiu poveikiu pasižymi turizmo bei verslo ir verslo aplinkos sričių investicijos. Šių sričių sudėtiniai daugikliai atitinkamai lygūs 1,57 ir 1,35.
- Ilgalaikį poveikį ekonomikai taip pat turi ES struktūrinė parama MTTP bei energetikos sritims. Išlaidų MTTP srityje nulemtas BVP prieaugis laikotarpiu iki 2020 m. 3,44 karto viršija pačias išlaidas, o energetikos srities atveju šis santykis sudaro 2,34.

PAGRINDINĖS REKOMENDACIJOS

- Rekomenduojama užtikrinti nenutrūkstamą viešosios politikos įgyvendinimą pereinant iš 2007-2013 m. į 2014-2020 m. programavimo periodą. T.y. pasirengimo 2014-2020 m. programavimo periodui metu turi būti numatyta, kad pirmieji naujo periodo projektai bus įgyvendinami jau 2015-2016 m. (panaudojant bent 15 proc. ES ir nacionalinio finansavimo lėšų per pirmus tris naujojo programavimo periodo metus).
- Ūkio ministerija turėtų parengti veikslių planą dėl alternatyvaus priemonių paketo parengimo, kuris būtų orientuotas į galimai iškiliančios antrosios finansų ir ekonomikos krizės pasekmes. Veikslių planas dėl alternatyvaus priemonių paketo turėtų apimti veikslių seką, terminus ir atsakingus asmenis, kurie, konstatavus antrąją krizę, per nustatytą laiką turėtų operatyviai parengti siūlymus dėl priemonių keitimo reaguojant į pasikeitusią socio-ekonominę situaciją ir jos padarinius. Alternatyvus, priemonių paketas turėtų adaptuoti ir inkorporuoti tiesiogiai prie krizės padarinių mažinimo galinčias prisidėti ŪM administruojamas priemonės, prioritetą skiriant gamybos sektoriaus ir eksportuojančioms paslaugų sektoriaus įmonėms.

- Programuojant 2014–2020 m. laikotarpio paramą peržiūrėti finansų inžinerijos priemonių paramos skyrimo sąlygas, teikiant prioritetą toms įmonėms, kurios finansų inžinerijos priemonių lėšomis išipareigoja finansuoti materialines investicijas, užtikrinančias ilgalaikį įmonės našumo didinimą ir/ar naujų ir/ar aukštesnės pridėtinės vertės produktų kūrimą.
- Finansų ir ekonomikos krizės padarinių mažinimo ar kitais pagrindais koreguojant Ūkio ministerijos ES struktūrinės paramos panaudojimo kryptis ir priemones, rekomenduojama nespręsti trumpojo ir vidutinio laikotarpio įmonių problemų MTTP srities finansavimo apimties sąskaita. ŪM MTTP srities investicijos kuria didžiausią vidutinio ir ilgojo periodo ekonominę naudą, todėl, esant galimybei, rekomenduojama atstatyti MTTP srities priemonėms skirtą finansavimo dydį iki 2007-2013 m. programavimo periodo pradžioje planuoto lygio.
- Planuojant 2014-2020 m. programavimo periodo intervencijos kryptis rekomenduojama prioritetizuoti MTTP srities priemones ir skirti šiai sričiai didesnę finansavimą, tačiau prieš nustatant galutines finansavimo apimtis rekomenduojama tinkamai įvertinti ūkio subjektų absorbcinį potencialą šių priemonių atžvilgiu (atlikti tyrimą/studiją).
- Planuojant 2014-2020 m. programavimo periodo intervencijos kryptis rekomenduojama skirti aukštą prioritetą energetikos srities priemonių finansavimui. Energetikos srities priemonės turėtų koncentruotis į energetikos sektoriaus modernizavimą, energetinės nepriklausomybės užtikrinimą įgyvendinant nacionalinės reikšmės projektus.
- Netgi trumpalaikių tikslų siekiančios priemonės turi sukurti tam tikros apimties tęstines naudas, kurios pasireikštų per kaštų mažinimo ar produktyvumo didinimo dimensijas. Esant būtinybei įvesti trumpalaikiam poveikiui sukurti reikalingas priemones, rekomenduotina (nemažinant finansavimo MTTP) finansuoti būsto renovacijos programas ar energetikos efektyvumo didinimo iniciatyvas.
- Vertintojų nuomone, vis dar tikslingas būtų (t. y. papildytų ekonomikos skatinimo efektą) ir verslo efektyvumo didinimas subsidijuojant efektyvesnės įrangos diegimą, tačiau tokios paramos gavėjų ratą būtų tikslinga apriboti aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų veiklos sektoriumi, didelę pridėtinę vertę kuriančiu gamybos ar paslaugų verslu, prioritetizuojant tas įmones, kurios orientuojasi į pažangą, t. y. intensyviai vykdo MTEP ir inovacines veiklas. Taip pat. žr. 8 rekomendaciją dėl projektų finansavimo sąlygų.
- Rekomenduotina rengiantis naujam 2014-2020 m. programavimo periodui numatyti mechanizmus, kuriais būtų užtikrinamas ŪM ir ŠMM MTTP srities politikos koordinavimas įgyvendinimo fazėje (pvz., numatant, kad su ŪM ir ŠMM kompetencijos sritimi susijusių MTTP priemonių planavimas būtų vykdomas įtraukiant abiejų institucijų atstovus, o šių priemonių pagrindu finansuotinių projektų sąrašo tvirtinamas būtų vykdomas abiejų institucijų įgaliotų atstovų).
- Naujajame 2014-2020 m. programavimo periode rekomenduotina parengti tokias turizmo srities priemones, kurios būtų nukreiptos į (1) turizmo sektoriaus organizacijų (tiek privačių įmonių, tiek viešojo sektoriaus) žmogiškųjų išteklių kokybės gerinimą (prioritetizuojant bendrųjų gebėjimų ugdymą); (2) inovacijų turizmo sektoriuje (tiek produktų, tiek verslo modelių, tiek vadybos prasme) skatinimą; (3) bendradarbiavimo turizmo sektoriuje plėtrą (kuriant ir plėtojant tematinius tinklus, klasterius, asociacijas, turizmo traukos vietovės lygmens narystės organizacijas ir kitokias partnerystės formas).
- Rekomenduojama mažinti finansavimo intensyvumą įprastose priemonėse, subsidijuojančiose įrangos įsigijimą įmonėse (pvz., Lyderis LT, Invest LT-2 tipo priemonės). Finansavimo intensyvumas neturėtų viršyti 30 proc. projekto vertės.
- Greta įprastų MTTP veiklas bei inovatyvius sprendimus įmonėse subsidijuojančių priemonių (pvz. Intelektas LT, Intelektas Lt+, Idėja LT tipo priemonių), rekomenduojama svarstyti galimybę MTTP darbus ir investicijas finansuoti ir finansų inžinerijos priemonių pagrindu, numatant atskirą tam tikslui skirtą finansų inžinerijos priemonę arba atskirus finansų inžinerijos priemonių kvietimus.
- Rekomenduojama didinti finansavimą prie tiesioginių užsienio investicijų skatinimo ir subsidijavimo prisidedančioms priemonėms. Prioritetas turėtų būti skirtas AVAT srities įmonių, ypač ketinančių vykdyti ar Lietuvoje pirkti MTTP darbus, pritraukimui.